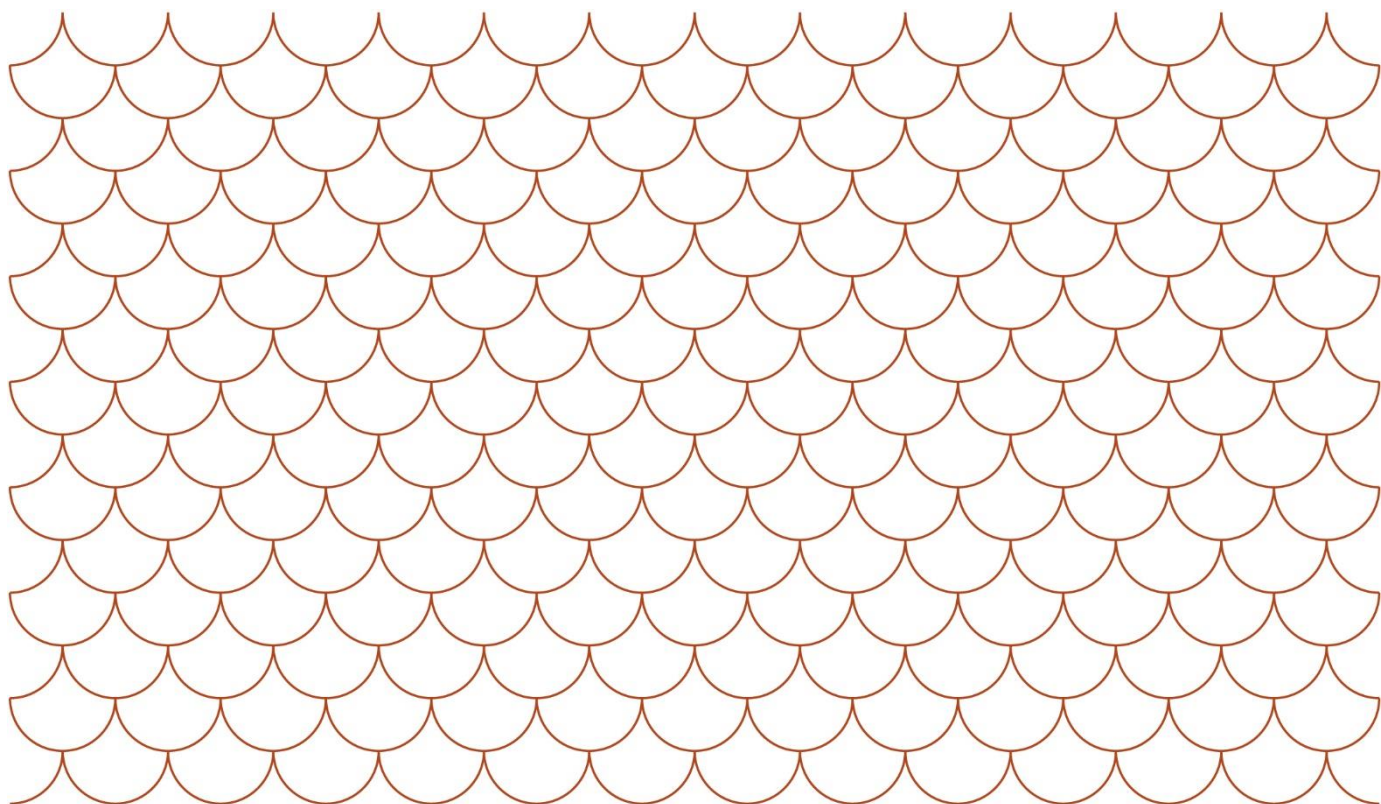

Barn från Ukraina i svensk grund- och gymnasieskola

Lägesbild den 1 september 2022

Publikationen finns att ladda ner som kostnadsfri
PDF från Skolverkets webbplats:

www.skolverket.se/publikationer

Dokumentdatum: 2022-09-29

Diarienummer: 2022:1319

Skolverket, Stockholm 2022

Innehåll

Sammanfattning	4
Fyra av fem barn uppges gå i skolan.....	4
Två tredjedelar uppges att de kan ta emot fler barn i skolan.....	5
Hälften av kommunerna uppges att de har tillräckligt med personal med språkkompetens i grundskolan.....	5
1. Lägesbild den 1 september 2022.....	6
Rätten till utbildning för barn från Ukraina.....	7
Antalet barn som flytt från Ukraina som går i svensk skola.....	7
Jämförelser görs med Migrationsverkets statistik men osäkerheter finns	8
Antalet barn från Ukraina som är inskrivna som elever eller som sökt plats i svensk skola.....	9
Kommunernas bedömning av kapaciteten att ta emot fler elever	12
Tillgången till personal med relevant språkkompetens	13
Bilaga: Undersökningens genomförande.....	15
Svarsfrekvens och bortfall.....	15

Sammanfattning

Mot bakgrund av uppdraget att genomföra stöd och insatser med anledning av den ryska invasionen av Ukraina (U2022/01257) har Skolverket genomfört en undersökning riktad till samtliga kommuner i Sverige. De barn som flytt undan kriget i Ukraina har inte skolplikt men de som är under 18 år har rätt att påbörja och gå i skola i Sverige.

Syftet med undersökningen är att få en lägesbild av hur många barn mellan 6 och 17 år som flytt till Sverige undan den ryska invasionen av Ukraina, som går i svensk grundskola eller gymnasieskola. Undersökningen avser även förskoleklass samt grundsärskola och gymnasiesärskola. Den 1 september 2022 skickade Skolverket ut en enkät som besvarades av 258 av Sveriges 290 kommuner, vilket ger en svarsfrekvens på 89 procent. Vi sammanställer i den här undersökningen hur många som enligt kommunerna är inskrivna som elever, eller som har sökt en skolplats. Vi gör också jämförelser med antalet barn från Ukraina som enligt Migrationsverkets statistik har tagits emot i Sverige med anledning av den ryska invasionen. Att göra jämförelser med Migrationsverkets statistik innebär en viss osäkerhet, eftersom antalet personer som Migrationsverket har registrerat som mottagna inte nödvändigtvis behöver överensstämma med det faktiska antal som befinner sig i kommunen. Därtill kan antalet barn som är aktuella att skrivas in som elever förändras snabbt över tid. Det är därför viktigt att betrakta undersökningens resultat som en lägesbild. Undersökningen visar:

Fyra av fem barn uppges gå i skolan

Närmare 5 800 barn mellan 6 och 15 år som flytt kriget i Ukraina var den 1 september inskrivna i eller hade sökt en plats i förskoleklassen, grundskolan eller grundsärskolan i de kommuner som besvarat Skolverkets enkät. I gymnasieskolan eller gymnasiesärskolan hade närmare 970 16–17-åringar skrivits in eller sökt en skolplats. Majoriteten av dessa barn var vid tillfället inskrivna som elever. Vi bad även kommunerna lämna uppgifter om hur många i gruppen som gick i fristående skolor i kommunen, i gymnasieförbund som kommuner kan vara anslutna till eller i regionala gymnasieskolor. Det finns indikationer på att vi inte har fullständiga uppgifter för dessa och att det faktiska antalet därför kan vara högre.

De barn som enligt kommunerna hade skrivits in som elever eller sökt en skolplats i förskoleklassen, grundskolan eller grundsärskolan motsvarar 80 procent av de 6–15 åringar som enligt Migrationsverkets statistik tagits emot i de aktuella kommunerna. Motsvarande andel för gymnasieskolan och gymnasiesärskolan är 77 procent (åldersgruppen 16–17 år).

Två tredjedelar uppger att de kan ta emot fler barn i skolan

Ungefär två tredjedelar av de kommuner som svarat på enkäten bedömer att de i mycket eller i ganska stor utsträckning har kapacitet att ta emot fler barn från Ukraina. Detta oavsett om bedömningen rör kommunala förskoleklasser, grundskolor, grundsärskolor, gymnasieskolor eller gymnasiesärskolor i kommunen.

Hälften av kommunerna uppger att de har tillräckligt med personal med språkkompetens i grundskolan

Hälften av kommunerna uppger att de i mycket eller i ganska stor utsträckning har den tillgång de behöver till lärare eller annan personal som kan ukrainska eller ryska, eller har annan relevant språkkompetens, i förskoleklassen, grundskolan eller grundsärskolan i kommunen. För gymnasieskolan eller gymnasiesärskolan är dock andelen kommuner som uppger att de i mycket eller i ganska stor utsträckning har den tillgång de behöver till lärare eller annan personal med relevant språkkompetens något lägre, drygt en tredjedel.

1. Lägesbild den 1 september 2022

Regeringen gav genom en ändring i myndighetens regleringsbrev den 14 mars 2022 Skolverket i uppdrag att genomföra stöd och insatser med anledning av den ryska invasionen av Ukraina (U2022/01257). I uppdraget ingår även att löpande inhämta information om läget hos huvudmän, förskolor och skolor i olika delar av landet. Mot bakgrund av uppdraget, och av det informationsbehov som Skolverket ser i övrigt, har myndigheten genomfört en undersökning riktad till samtliga kommuner i landet. Syftet med undersökningen är att få en lägesbild av hur många barn¹ mellan 6 och 17 år som flytt till Sverige undan den ryska invasionen av Ukraina, som går i svensk förskoleklass, grundskola, grundsärskola, gymnasieskola eller gymnasiesärskola. Svaren från kommunerna jämförs med Migrationsverkets statistik över mottagande av barn på kommunnivå. Den här undersökningen utgör ett kunskapsunderlag i det vidare arbetet med att stödja huvudmän och skolor i samband med mottagande av nyanlända elever från Ukraina.

Att få tillgång till utbildning ser Skolverket och andra myndigheter som en trygghetsfaktor för barn på flykt. Skolan ger inte bara kunskaper, utan även ett socialt skyddsnät, möjligheter till att umgås med jämnåriga, att få möjligheter till lek och tillgång till skolans elevhälsa. Ukraina har under pandemin utvecklat distansundervisning och många har valt att fortsätta sin skolgång på detta sätt utanför den svenska skolan. Skolverket har på sin webbsida publicerat länkar till Ukrainas digitala undervisning för att stödja de barn som valt att följa ukrainsk undervisning på distans.²

Under våren 2022 tog Skolverket fram en lägesbild av hur mottagandet av barn från Ukraina i svensk skola såg ut under första halvan av maj 2022. Undersökningen genomfördes som en telefonintervjuundersökning med 21 kommuner. Den gav en lägesbild av situationen i de 21 kommuner som enligt Migrationsverkets statistik, vid den tidpunkten, hade tagit emot flest barn som flytt kriget i Ukraina. Migrationsverkets statistik över antalet barn som var registrerade som mottagna i de aktuella kommunerna jämfördes med det antal elever som de 21 kommunerna uppgav var inskrivna i skolan. Den undersökningen visade att mindre än hälften av de registrerade nyanlända ukrainska barnen i dessa kommuner var inskrivna i skolan vid det tillfället.³

Den nu aktuella undersökningen ger en lägesbild av situationen strax efter starten av höstterminen 2022. Vi har riktat oss till samtliga kommuner i Sverige. Det underlättar möjligheten att jämföra de insamlade uppgifterna med Migrationsverkets statistik. De barn som enligt Migrationsverkets statistik tagits emot i en kommun kan senare ha flyttat till en annan kommun eller till och med återvänt till

¹ I barnkonventionens mening är alla under 18 år barn, därför har vi valt att genomgående använda den benämningen.

² Skolverket (2022). *Insatser för nyanlända barn och unga från Ukraina, redovisning av regeringsuppdrag*, Dnr 2022:1014.

³ Skolverket (2022). *Skolsituationen i de kommuner som tagit emot flest barn och unga från Ukraina*, Dnr 2022:977.

Ukraina. Ju fler kommuner som lämnat uppgifter till Skolverket, desto större möjlighet har vi att på ett rättvisande sätt jämföra uppgifterna om hur många barn som finns i skolan med uppgifterna om hur många som totalt sett har tagits emot.

Rätten till utbildning för barn från Ukraina

Barn som flytt undan kriget i Ukraina har inte skolplikt, och därför inte en skyldighet att gå i svensk skola, men de som är under 18 år har rätt att gå i skolan.⁴ Rätten till utbildning inträder för barnen så snart de ansökt om ett uppehållstillstånd i enlighet med massflyktsdirektivet, ett så kallat uppehållstillstånd med tillfälligt skydd. Barnen ska tas emot i skolan så snart det är lämpligt med hänsyn till deras personliga förhållanden, det bör dock ske senast en månad efter ankomsten. Rektorn ansvarar för att de nyanlända elevernas kunskaper skyndsamt kartläggs, om en sådan bedömning inte är uppenbart onödig.

Ungdomar som ansökt om eller beviljats ett uppehållstillstånd med tillfälligt skydd, eller som är asylsökande, har rätt till utbildning i gymnasieskolan eller gymnasiesärskolan om de har påbörjat utbildningen innan de fyllt 18 år. Ungdomar som har gått igenom en utbildning på ett nationellt program eller likvärdig utbildning är inte behöriga för nationella program och introduktionsprogram i gymnasieskolan. Det är huvudmannens sak att bedöma om en ukrainsk gymnasieexamen ska anses vara likvärdig med en svensk gymnasieutbildning. Om en individ påbörjat sin gymnasieutbildning innan hen har fyllt 18 har hen emellertid rätt att slutföra den.⁵

Det fria skolvalet gäller för nyanlända på samma sätt som för alla andra. Fristående skolor som har kö till skolplatser kan vidare sedan april avsätta en särskild kvot för att lättare kunna ta emot elever som nyligen kommit till Sverige.⁶

Antalet barn som flytt från Ukraina som går i svensk skola

Vi ger i den här undersökningen en lägesbild av situationen i skolan när det gäller barn från Ukraina mellan 6 och 17 som sökt uppehållstillstånd i Sverige enligt massflyktsdirektivet, eller som är ukrainska medborgare som sökt asyl efter den 30 oktober 2021. Undersökningen omfattar förskoleklass, grundskola, grundsärskola, gymnasieskola och gymnasiesärskola. Från och med höstterminen det kalenderår då ett barn fyller 6 år ska barnet som huvudregel gå i förskoleklassen. Eftersom ungdomar som är massflyktingar eller asylsökande och som fyllt 18 inte har rätt att börja i gymnasieskolan eller gymnasiesärskolan har de ungdomarna uteslutits ur den här undersökningen. Det kan dock inte uteslutas att det kan finnas 5-åringar i den aktuella gruppen som går i förskoleklass och 18-åringar

⁴ 29 kap. 2–3 §§ skollagen (2010:800).

⁵ 15 kap. 5–6 §§, 16 kap. 37 §, 17 kap. 15 §, 19 kap. 30 § och 29 kap. 2–3 §§ skollagen.

⁶ 9 kap. 17–18 §§, 10 kap. 35–36 §§ och 11 kap. 34–35 §§ skollagen samt förordningen (2022:222) om särskild kvot i fristående skolor.

som börjat i gymnasieskolan innan sin 18-årsdag. De fångas inte upp i den här undersökningen, men en absolut merpart av barn i grund- eller gymnasieskoleålder omfattas.

Eftersom undersökningen har genomförts under en begränsad tid har vi valt att inte vända oss till övriga skolhuvudmän.⁷ Vi har via kommunerna samlat in information om hur många barn från Ukraina som enligt deras kännedom är inskrivna elever, eller har sökt en skolplats, i fristående skolor i kommunen. Vi har också bitt kommunerna lämna uppgifter om antal elever inskrivna i gymnasieförbund (som kommunen kan vara ansluten till) samt antalet elever i regionala gymnasie- eller gymnasiesärskolor.

I den intervjuundersökning som under våren 2022 genomfördes med de 21 kommuner som mottagit flest barn från Ukraina nämnde flera av kommunerna att de inte kunde svara exakt hur många individer som var inskrivna, utan gjorde en uppskattning av antalet. I intervjuundersökningen framkom också att det är siffror som kan ändras snabbt. Flera kommuner uppgav då att de hade barn som stod i kö för att skrivas in, individer som var under utredning då de har särskilda behov samt att det också fanns individer som är boende i andra kommuner men som sökt sig till skolor i kommunen. Likaså var uppgifterna från de olika kommunerna i den undersökningen inte alltid från exakt samma datum som Migrationsverkets statistik. I den här undersökningen har kommunerna haft längre tid på sig att ta fram uppgifterna vilket kan ha minskat risken för att de bygger på uppskattningar. Vi bad dem också ange antalet som sökt en skolplats. I enkätfrågorna uppmanade vi kommunerna att svara utifrån situationen den 1 september för att vi sedan ska kunna jämföra uppgifterna med statistik från Migrationsverket gällande samma datum.

Jämförelser görs med Migrationsverkets statistik men osäkerheter finns

Enligt Migrationsverkets statistik från den 1 september 2022 fanns det drygt 9 000 individer mellan 6 och 17 år inskrivna i mottagningssystemet som sökt uppehållstillstånd enligt massflyktsdirektivet, eller är ukrainska medborgare som sökt asyl sedan den 30 oktober 2021. I den här undersökningen jämför vi kommunernas uppgifter om hur många barn som är inskrivna som elever, eller har sökt en skolplats, med antalet barn som är mottagna i kommunerna enligt Migrationsverkets statistik. En osäkerhet i denna jämförelse med Migrationsverkets statistik är att antalet personer i den ålderskategori som Migrationsverket har registrerat som mottagna inte nödvändigtvis behöver stämma med det faktiska antalet som befinner sig i kommunen. Det kan ha flera förklaringar. Det kan bero på att individer har flyttat från en kommun till en annan, det förekommer också att individer återvänt till Ukraina. Vi har fått indikationer när vi gjort vår uppgiftsin-

⁷ Enskilda och statliga såsom sameskolan och specialskolan.

samling på att situationen i kommunerna kan ändras snabbt.⁸ Det är viktigt att betrakta undersökningens resultat som en lägesbild.

Vi beräknar också hur stor andel som de som kommunerna uppger är inskrivna eller har sökt skolplats i förskoleklassen, grundskolan eller grundsärskolan, utgör av de 6–15-åringar som enligt Migrationsverkets statistik är mottagna i kommunen. Vi räknar också ut andelen som de 16–17-åringar som finns i gymnasieskolan eller gymnasiesärskolan motsvarar av de mottagna i den åldersgruppen. Skälet till att vi endast studerar 16–17-åringar är, som beskrivs ovan, att nyanlända inte har rätt att påbörja en gymnasieutbildning efter det att de fyllt 18 år. Vissa i åldersgruppen kan också ha avslutat sin gymnasieutbildning eftersom de som gått i det ukrainska skolsystemet i regel avslutar sin gymnasieutbildning under våren då de fyller 18 år.

Antalet barn från Ukraina som är inskrivna som elever eller som sökt plats i svensk skola

Av tabell 1 framgår att den 1 september 2022 var 5 780 barn mellan 6 och 15 år från Ukraina inskrivna i, eller hade sökt en plats, i förskoleklassen, grundskolan eller grundsärskolan enligt de 258 kommuner som svarat på Skolverkets enkät. I gymnasieskolan eller gymnasiesärskolan var 967 i åldern 16–17 år inskrivna eller hade sökt en skolplats. Tabellen visar också att majoriteten av dem var inskrivna som elever den 1 september.

Tabell 1. Antalet inskrivna som elever eller som sökt skolplats* i svensk skola den 1 september 2022

Skolform	Antalet inskrivna elever	Antalet elever som sökt skolplats	Totalt
Grund- eller grundsärskola (inklusive förskoleklassen)	5 243	537	5 780
Gymnasie- eller gymnasiesärskola (inklusive gymnasieförbund eller regional gymnasieskola)	897	70	967
Totalt	6 140	607	6 747

Källa: Skolverkets enkätundersökning till Sveriges kommuner, antal svarande kommuner är 258.

*De exakta frågorna löd "Hur många barn och unga från Ukraina mellan 6 och 17 år var den 1 september 2022 inskrivna som elever" och "Hur många barn och unga från Ukraina mellan 6 och 17 år hade den 1 september 2022 sökt en skolplats men var ännu inte inskrivna som elever".

Som nämnts tidigare har vi bett kommunerna lämna uppgifter om hur många som finns i fristående skolor i kommunen. De eleverna ingår i siffrorna i tabell 1. Det finns kommentarer i enkäten som indikerar att inte alla kommuner kan lämna heltäckande uppgifter om hur många som finns i fristående skolor i kommunen.

⁸ Skolverket har dock fått indikationer på att de nya bestämmelserna som innebär att kommunerna har ansvar för att tillhandahålla boende för personer som flytt kriget i Ukraina (förordning (2022:1008) om anvisning av en kommun som ska ordna boende för vissa utlänningar) inneburit en minskad osäkerhet när det gäller hur många som bor i de enskilda kommunerna.

Det kan alltså vara fler barn från Ukraina som är inskrivna än vad som uppges i denna undersökning. Detsamma gäller för gymnasieförbund som kommunen är ansluten till och för regionala gymnasieskolor.⁹

Hur stor andel som de som är inskrivna i förskoleklass, grundskola, grundsärskola, gymnasieskola eller gymnasiesärskola motsvarar av de mottagna

Tabell 2 visar hur många barn från Ukraina som enligt Migrationsverkets statistik totalt sett var mottagna den 1 september i de kommuner som svarat på Skolverkets enkät, och hur många som kommunerna uppger är inskrivna i eller har sökt en plats i skolan.

Tabell 2. Andelen (i procent) barn mellan 6 och 15 år respektive 16 och 17 år från Ukraina som är inskrivna som elever eller som sökt en skolplats respektive som mottagits i kommunen den 1 september 2022

Skolform	Antalet elever inkl. de som sökt skolplats	Antalet inskrivna elever	Antalet mottagna barn i de kommuner som svarat på Skolverkets enkät*	Andelen barn i skolan (andel inskrivna som elever inom parentes)
Grund- eller grundsärskola (inklusive förskoleklass)	5 780	5 243	7 245 6–15-åringar	80% (72%)
Gymnasie- eller gymnasiesärskola (inklusive gymnasieförbund eller regional gymnasieskola)	967	897	1 248 16–17-åringar	77% (72 %)
Totalt (i de kommuner som lämnat uppgifter)	6 747	6 140	8 493	

Källa: Skolverkets enkätundersökning till Sveriges kommuner. Antalet svarande kommuner är 258. *Antalet mottagna är en summering för de 258 kommuner som svarat på Skolverkets enkät samt de individer vars mottagningskommun är okänd enligt Migrationsverkets statistik. Det är stora skillnader mellan kommunerna när det gäller hur många som de tagit emot enligt Migrationsverkets statistik.

De barn som enligt kommunerna hade skrivits in som elever eller sökt en skolplats i förskoleklassen, grundskolan eller grundsärskolan motsvarar 80 procent av de 6–15 åringar som enligt Migrationsverkets statistik tagits emot i de aktuella kommunerna. Motsvarande andel för gymnasieskolan och gymnasiesärskolan är 77 procent (åldersgruppen 16–17 år). Här ska dock betonas att informationen som ligger till grund för gymnasieskolan eller gymnasiesärskolan är mer osäker på grund av att kommunerna kan ha angett hur många som finns i gymnasieskolan eller gymnasiesärskolan oaktat om de fyllt 18 år.

Den intervjuundersökning som Skolverket genomförde i maj 2022 visade att ungefär 1 200 barn var inskrivna som elever i grundskolan i de 21 kommuner som

⁹ Antalet inskrivna som elever eller som sökt skolplats varierar mellan noll och 852 i de kommuner som svarat på Skolverkets enkät. Medianvärdet bland de kommuner som svarat på undersökningen är 12 barn mellan 6 och 17 år i skolan.

vid den tidpunkten hade tagit emot flest barn från Ukraina. Motsvarande antal den 1 september för dessa kommuner var ungefär 2 000 elever. Även om insamlingsmetoderna skiljer sig åt visar resultaten att antalet inskrivna elever i dessa kommuner har ökat sedan dess. Antalet mottagna enligt Migrationsverkets statistik är ungefär detsamma i maj respektive i september i de här kommunerna, så andelen inskrivna i skolan är alltså högre i september jämfört med i maj.

Andel inskrivna i kommuner som tagit emot flest barn

Tabell 3 visar de 15 kommuner som tagit emot flest barn (100 eller fler massflyktingar eller asylsökande ukrainska medborgare mellan 6 och 17 år) enligt Migrationsverkets statistik. Som framgår av tabellen varierar andelen barn mellan 44 och 95 procent när vi studerar andelen i förskoleklass, grundskolan, grundsärskolan, gymnasieskolan och i gymnasiesärskolan totalt sett i de aktuella åldersgrupperna. I den här studien har vi inte undersökt vad som kan ligga bakom skillnaderna mellan kommunerna.

Tabell 3. Andelen barn från Ukraina i skolan i de 15 kommuner* som tagit emot 100 barn eller fler enligt Migrationsverkets statistik

Mottagna 6–17-åringar	Antalet i grund och gymnasieskolan **	Andel i grund och gymnasieskolan	Mottagna 6–15-åringar	Antalet i grundskolan ***	Andel i grundskolan
1 006	852	85%	855	732	86%
273	196	72%	234	159	68%
268	120	45%	225	95	42%
189	151	80%	159	120	75%
163	125	77%	140	105	75%
159	120	75%	136	103	76%
139	100	72%	117	91	78%
131	124	95%	111	106	95%
127	108	85%	110	89	81%
126	69	55%	106	53	50%
121	53	44%	106	51	48%
111	93	84%	96	76	79%
111	71	64%	93	56	60%
110	88	80%	94	76	81%
110	98	89%	93	89	96%

Källa: Skolverkets enkät till Sveriges kommuner. *Kommunerna i bokstavsordning är: Botkyrka, Göteborg, Haninge, Huddinge, Karlskoga, Malmö, Nacka, Norrköping, Sigtuna, Sollentuna, Stockholm, Södertälje, Täby, Uppsala och Örebro. **Inklusive de som sökt skolplats och inklusive förskoleklassen, grundsärskolan och gymnasiesärskolan. ***Inklusive de som sökt skolplats och inklusive förskoleklassen och grundsärskolan.

I enkäten fanns möjlighet att kommentera svaren på frågorna. Även här ges indikationer på att det i vissa fall finns osäkerheter i de uppgifter som lämnats.

Det finns kommuner som uppger att skolplacerade elever kan ha flyttat från kommunen utan att kommunen har kännedom om det. Att döma av kommentarerna har vissa kommuner tagit kontakt med fristående skolor i kommunen för att hämta information från dem. Det finns dock variation i vilken grad kommunerna förefaller ha kunnat inhämta uppgifter från fristående skolor under den tid som insamlingen pågick. Det förekommer vidare att kommuner beskriver att de alldeles nyligen tagit emot barn vars kunskaper ännu inte kartlagts eller att de känner till att de kommer att ta emot familjer från Ukraina och att de därför förväntar sig att flera barn kommer att börja i skolan i kommunen.

Kommunernas bedömning av kapaciteten att ta emot fler elever

Av tabell 4 framgår att ungefär två tredjedelar av kommunerna bedömer att de i mycket eller i ganska stor utsträckning kan ta emot fler barn från Ukraina i skolan i kommunen som situationen såg ut när de besvarade enkäten.¹⁰ Svarsmönstret är detsamma oavsett skolform förutom att det är vanligare att kommuner uppger att de inte kan bedöma situationen i gymnasieskolan eller gymnasiesärskolan jämfört med i förskoleklassen, grundskolan eller grundsärskolan.

Tabell 4. I vilken utsträckning bedömer ni att det finns kapacitet att ta emot fler* barn från Ukraina i skolan som situationen ser ut just nu? Andel i procent (antal inom parentes)

Skolform	I mycket stor utsträckning	I ganska stor utsträckning	I ganska liten utsträckning	I mycket liten utsträckning/	Kan inte bedöma
	inte alls				
I kommunala grund- eller grundsärskolor (inklusive förskoleklass) i kommunen	10 % (26)	53 % (135)	27 % (69)	6 % (15)	3 % (8)
I kommunala gymnasie- eller gymnasiesärskolor i kommunen	14 % (26)	50 % (95)	17 % (32)	3 % (6)	16 % (31)

Källa: Skolverkets enkätundersökning till Sveriges kommuner. Totalt antal svar gällande grundskolan: 253, gällande gymnasieskolan: 190. Procentandelarna i tabellen summerar inte alltid till 100 procent på grund av avrundning. * I enkäten uppmanade vi kommuner som ännu inte tagit emot några barn och unga från Ukraina den 1 september 2022 att göra en bedömning av kapaciteten att ta emot sådana elever.

I de kommentarer som lämnats i enkäten förekommer att kommuner beskriver att kapaciteten att ta emot fler skiljer sig åt mellan skolor inom kommunen och att kapaciteten även beror på vilket stadium i skolan som de som kommit till kommunen ska erbjudas plats på. Det kan till exempel vara svårt att ta emot elever på samtliga orter i en kommun eller på den skola som ligger närmast de

¹⁰ I enkäten fick de kommuner, för vilka det är relevant, även bedöma om det finns kapacitet att ta emot fler barn från Ukraina i fristående grund- eller gymnasieskolor i kommunen, i de gymnasieförbund som kommunen är ansluten till, respektive i regionala gymnasieskolor. Få av dessa har gjort en bedömning och därför redovisar vi enbart kommunernas bedömning för kommunala grund- eller grundsärskolor respektive gymnasie- eller gymnasiesärskolor.

nyanländas boende. Det finns exempel på kommuner som tar upp att de har börjat etablera ett samarbete med fristående skolor som kan ta emot elever från Ukraina.

Tillgången till personal med relevant språkkompetens

Skolverket har under våren 2022 genomfört ett flertal insatser för att möta ett ökat behov av ukrainsktalande personal i skolväsendet. I den redovisning som lämnades till regeringen i juni 2022 beskrev Skolverket att behovet av ukrainsk- eller rysktalande personal varierar över landet. Uppgifterna baserades på samråd och på återkoppling från andra kontakter med förskolor och skolor.

Tabell 5 visar hur de kommuner som svarat på enkäten bedömer tillgången till personal som talar ukrainska eller ryska (eller som har annan relevant språkkompetens) i kommunens skolor. När frågan besvarades uppmanades kommunerna att svara utifrån hur situationen såg ut just då.

Tabell 5. I vilken utsträckning har ni den tillgång som ni behöver till lärare eller annan personal* som talar ukrainska eller ryska, eller som har annan relevant språkkompetens för att arbeta med barn från Ukraina? Andel i procent (antal inom parentes) **

Skolform	I mycket stor utsträckning	I ganska stor utsträckning	I ganska liten utsträckning	I mycket liten utsträckning/ Inte alls	Kan inte bedöma
I kommunala grund- eller grundsärskolor (inklusive förskoleklass) i kommunen	7 % (18)	42 % (108)	31 % (80)	17 % (43)	2 % (6)
I kommunala gymnasie- eller gymnasiesärskolor i kommunen	6 % (13)	29 % (58)	25 % (51)	21 % (42)	18 % (37)

Källa: Skolverkets enkätundersökning till Sveriges kommuner. Totalt antal svar gällande grundskolan: 255, gällande gymnasieskolan: 201. Procentandelarna i tabellen summerar inte alltid till 100 procent på grund av avrundning. * Annan personal exemplifierades i enkäten som personal inom elevhälsa, studie- och yrkesvägledning eller tolkar. **Svarsalternativet "inte relevant" ingår inte i nämnaren, få kommuner har använt sig av det svarsalternativet. Att kommuner angett "inte relevant" för gymnasieskolan kan bero på att de inte har någon gymnasieskola i kommunen.

Ungefär hälften av kommunerna uppger att de i mycket eller i ganska stor utsträckning har den tillgång som de behöver till lärare eller annan personal som kan ukrainska eller ryska, eller med annan relevant språkkompetens, i förskoleklassen, grundskolan eller grundsärskolan. Närmare två av tio uppger att de i mycket liten utsträckning eller inte alls har det. Svaren gällande gymnasieskolan eller gymnasiesärskolan följer i stort sett samma mönster men andelen som uppger att de har tillräcklig tillgång i mycket eller i ganska stor utsträckning är lägre, 35 procent. En viktig skillnad är att ett större antal kommuner inte kunde göra en bedömning av sin tillgång till personal med den här kompetensen i de skolformerna.

Att döma av enkätens kommentarer råder i vissa kommuner en brist på personal som kan ge studiehandledning på modersmål. Ett problem för kommunerna uppges också vara att tillgången på personal inte är jämnt fördelad mellan skolor. Någon kommun beskriver att det finns personal med rätt språklig kompetens på kommunens enheter för mottagande men däremot inte ute i skolorna.

Det finns även exempel på att kommuner har rekryterat personal bland de som kommit som massflyktingar från Ukraina. Någon kommun uttrycker att de bedömer att om de tar emot fler i kommunen så kommer de också kunna rekrytera fler ur den gruppen personer. Andra kommuner menar i stället att de har tillräcklig tillgång i nuläget men att det skulle kunna bli problematiskt om fler barn från Ukraina skrivs in i skolan.

Bilaga: Undersökningens genomförande

Den 1 september 2022 skickade Skolverket en enkät till Sveriges samtliga kommuner. Undersökningen genomfördes som en självadministrerad e-postenkät. Respondenterna kunde svara via en unik länk.¹¹ E-postadresserna till kommunerna hämtades från Skolenhetsregistret.¹²

Svarsperioden för undersökningen var kort, från den 1 till och med den 14 september. Tre påminnelser skickades ut under svarsperioden. För att förbereda kommunerna på att Skolverket skulle genomföra denna undersökning skickade vi en vecka innan enkätens utskicksdatum en e-post till dem med kort information.

Undersökningen omfattade förskoleklass, grundskola, grundsärskola, gymnasieskola och gymnasiesärskola. Eftersom Skolverket saknar e-postadresser till förvaltningscheferna i kommunen, distribuerades enkäten till kommunernas officiella webbadress med anvisning om att de skulle lämna ett samlat svar från kommunen i de fall flera förvaltningar berördes. Eftersom tiden för undersökningen var begränsad valde vi att inte vända oss till samtliga skolhuvudmän. I stället bad vi kommunerna svara även för fristående skolor i kommunen, och för gymnasieförbund som kommunen är ansluten till eller regionala gymnasieskolor ifall det är relevant. Det innebar att vi ville att kommunerna tog kontakt med fristående skolor i kommunen, eller gymnasieförbund som de är anslutna till, för att få information från dem. Det finns kommentarer i enkäten som indikerar att inte alla kommuner kan lämna heltäckande uppgifter om hur många som gick i eller som sökt en plats i fristående skolor i kommunen.

Enkäten innehöll enbart fyra frågor, med fasta svarsalternativ för olika skolformer och huvudmannatyper. I de två första bad vi kommunerna ange hur många barn från Ukraina mellan 6 och 17 år som skrivits in som elever och hur många från samma grupp som sökt en skolplats. I de andra två frågorna bad vi kommunerna göra bedömningar när det gäller deras kapacitet att ta emot fler elever och när det gäller tillgången till personal med relevant språkkompetens (dock endast för kommunernas egen verksamhet). Utkast på frågor stämades av med sakkunniga på Skolverket. Samråd genomfördes med Sveriges Kommuner och Regioner (SKR).

Svarsfrekvens och bortfall

Totalt 258 av de 290 kommunerna i Sverige besvarade enkäten, vilket ger en svarsfrekvens på 89 procent.

¹¹ Vi använde Skolverkets upphandlade enkätverktyg, Artologik Survey & Report.

¹² När e-posten med information om undersökningen skickades till kommunerna visade det sig att ett fåtal adresser inte var korrekta, de kunde vi ersätta med rätta adresser innan själva enkäten skickades ut.

Vi ser inte några skevheter av betydelse mellan de kommuner som svarat på enkäten och de som inte gjort det. Detta utifrån vilken kommungrupp som kommunerna tillhör enligt SKR:s kommungruppsindelning eller sett till hur många 6–17-åringar som de mottagit enligt Migrationsverkets statistik.

Som framgår av tabell 6 varierar svarsfrekvensen, beräknad per kommungrupp enligt SKR:s kommungruppsindelning, från 74 till 100 procent. Generellt sett är variationen liten, i fem av nio kommungrupper är svarsfrekvensen 90 procent eller högre. Svarsfrekvensen är lägst i kommungruppen *lågpendlingskommuner nära större stad* och högst i kommungruppen *storstäder*.

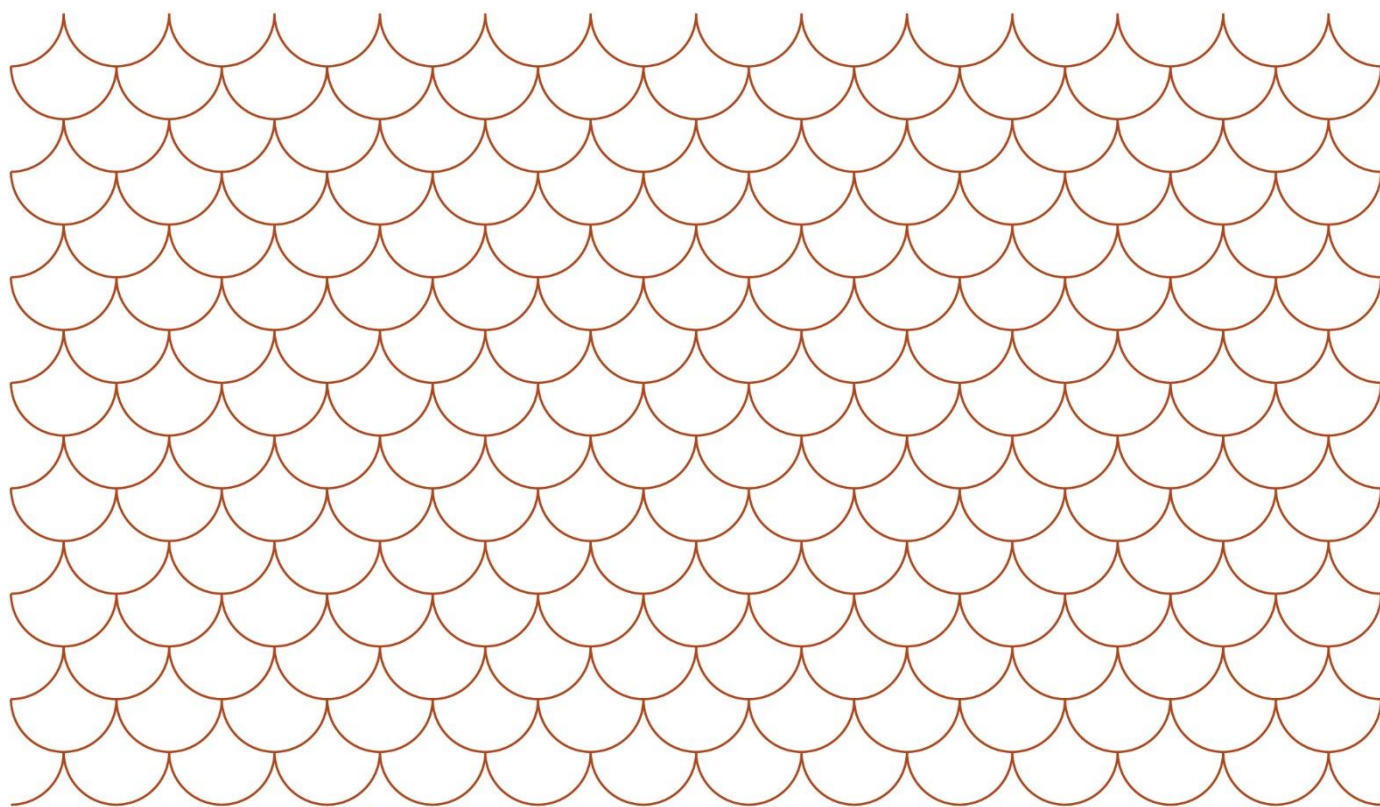
Tabell 6. Svarsfrekvens per kommungrupp enligt SKR:s kommungruppsindelning, antal och andel i procent

Kommungrupp	Antal	Antal svarande per kommungrupp	Svarsfrekvens per kommungrupp
Storstäder	3	3	100 %
Pendlingskommun nära storstad	43	38	88 %
Större stad	21	19	90 %
Pendlingskommun nära större stad	52	46	88 %
Lågpendlingskommun nära större stad	35	26	74 %
Mindre stad/tätort	29	25	86 %
Pendlingskommun nära mindre stad/tätort	52	48	92 %
Landsbygdskommun	40	39	98 %
Landsbygdskommun med besöksnäring	15	14	93 %

Tabell 7 visar att vi saknar svar från omkring 10 procent av kommunerna i varje kvartilgrupp utifrån hur många massflyktingar eller asylsökande ukrainska medborgare i åldrarna 6–17 år som tagits emot. Ungefär 9 procent av de mottagna barnen finns i de 32 kommuner som inte besvarat Skolverkets enkät.

Tabell 7. Svansfrekvens i förhållande till antalet mottagna enligt Migrationsverkets statistik, per kvartil utifrån hur många massflyktingar i åldrarna 6–17 år från Ukraina som tagits emot den 1 september 2022

Kvartil	Antal kommuner som svarat	Antal kommuner som inte svarat
1: De 25 procent som mottagit minst antal 6–17-åringar	70	7
2	65	7
3	62	10
4: De 25 procent som tagit emot störst antal 6–17-åringar	61	8
Totalt	258	32

Skolverket

www.skolverket.se